

Prunkhallon är bofast i Skåne

Under den nyss avslutade inventeringen av Skånes flora hittade Lennart Segerbäck och Leif Runeson oberoende av varandra ett par bestånd av ett för dem okänt hallon i en tät lövskog norr om Genarp i sydvästra Skåne.

LEIF RUNESON & LENNART SEGERBÄCK

Fynden gjordes just söder om herrgården Södra Ugglarp i Bonderups socken och strax väster om den lilla Ugglarpssjön, fyra km norr om Genarp.

Efter en omfattande avverkning och röjning de senaste åren utgörs växtplatsen idag av en mycket gles lövskog med arter som ek, bok, ask och sötkörbär och med en undervegetation av bland annat fläder *Sambucus nigra*, snärjmåra *Galium aparine* och sydlundarv *Stellaria nemorum* ssp. *montana*. Växten visade sig enligt Den nya nordiska floran (Mossberg & Stenberg 2003) vara prunkhallon *Rubus spectabilis*. Arten växer i två näraliggande, nästan lika stora bestånd, som tillsammans täcker minst tvåusen kvadratmeter i skogens norra del. Prunkhallonet blir på den bördiga platsen mer än två meter högt och sätter även frukt i begränsad omfattning. Frukterna liknar gula hallon.

Leif Runeson nämnde så småningom sitt fynd för Arne Brandsten, som i många år hade bedrivit plantskoleverksamhet i grannskapet. Denne hade noterat hallonet men inte kunnat lista ut vilken art det rörde sig om. Han hade noga letat i herrgårdens arkiv och särskilt studerat markanvändningen på platsen. Området hade använts som park sedan 1400-talet. När Linné passerade platsen år 1749 låg gårdsbyggnaderna söder om vägen, alltså i direkt anslutning till parken. Senast år 1800 förföll parken och området användes därefter som betesmark för baggar när dessa inte fick gå tillsammans med tackorna. Så småningom försvann betesdjuren och marken växte igen. Därför är det inte troligt att några växter har planterats på platsen efter år

1800. Osannolikt nog har alltså prunkhallonet lyckats överleva i den gamla parken i mer än tvåhundra år. Andra växter som troligen finns kvar från parktiden är robinia *Robinia pseudoacacia* och doftschersmin *Philadelphus coronarius*.

Parken finns inte med på Skånska rekognosceringskartan från 1812–20. Det kan bero på att parken var övergiven eller på att kartan var ritad för militärt bruk och att parkanläggningar saknade militärt intresse. En av två andra parker vid Björnstorps gods i närheten finns dock med på kartan.

Arne Brandsten har nyligen tagit initiativ till att röja i parken och hoppas kunna genomföra en gles plantering av lövträd så att de kvarvarande parkväxterna bevaras och lyfts fram.

Prunkhallon har inte tidigare visats vara bofast i Skåne och redovisas inte heller som

Prunkhallon har vackert rosenröda blommor och gula hallonliknande frukter. Foto: Lennart Segerbäck. *Rubus spectabilis* has red flowers and yellow fruits.

Prunkhallonet har överlevt i den gamla slottsparken vid Södra Ugglarp i över 200 år. Foto: Lennart Segerbäck.
Rubus spectabilis has survived in the old park for over 200 years.

sådan i Floran i Skåne (Tyler m.fl. 2007). En förekomst i småländska Agunnaryd har stått kvar på en udde sedan den siste torparen lämnade platsen 1925 enligt Smålands flora (Edqvist & Karlsson 2007).

Eftersom växten har förekommit i Sverige i mer än tvåhundra år och är mycket sällsynt, bör den klassas på den nationella rödlistan och ingå i floraväktarverksamheten. En ändamålsenlig skötsel bör införas så att prunkhallonet överlevnad kan säkras för framtiden. Äldre parkväxter och deras förekomster är av stort kulturhistoriskt värde när man kartlägger de odlade växternas invandringshistoria och geninnehåll.

Förekomsten har belagts inom ramen för Skånes Flora. Ett belägg är också på väg till Naturhistoriska riksmuseet.

- Vi tackar Arne Brandsten för all hjälp med historiska efterforskningar och Jens Bjerregaard och Nils Lewan för kompletterande upplysningar. Vi tackar också Thomas Karlsson för värdefulla synpunkter på texten.

Citerad litteratur

- Edqvist, M. & Karlsson, T. (red.) 2007. Smålands flora. – SBF-förlaget, Uppsala.
- Mossberg, B. & Stenberg, L. 2003. Den nya nordiska floran. – Wahlström & Widstrand, Stockholm.
- Tyler, T., Olsson, K.-A., Johansson, H. & Sonesson, M. (red.) 2007. Floran i Skåne. Arterna och deras utbredning. – Lunds Botaniska Förening, Lund.

ABSTRACT

Runeson, L. & Segerbäck, L. 2008. Prunkhallonet är bofast i Skåne. [*Rubus spectabilis* in Skåne, southernmost Sweden.] – Svensk Bot. Tidskr. 102: 263–264. Uppsala. ISSN 0039-646X.

Two old stands of *Rubus spectabilis* covering over 2000 m² were found in a former country house park in Södra Ugglarp, 4 km north of Genarp in SW Skåne. The park was abandoned not later than 1800 and was later used for sheep grazing.

Leif Runeson är kemist och arbetar som miljöingenjör på VA SYD i Malmö.

Adress: Lagerbrings väg 6 E, 224 60 Lund
E-post: leif.runeson@comhem.se

Lennart Segerbäck har arbetat som lärare, men är nu pensionär och pedagogiken har fått vika för botaniken.

Adress: Betesvägen 6, 247 51 Dalby
E-post: lennart.segerback@tele2.se